Module(Course Syllabus)Catalogue

2023-2022

College/ Institute	المعهد التقني خەبات	
Department	قسم الادارة القانونية	
Module Name	دەروازەیەك بۆ خوێندنی یاسا/2 (المدخل لدراسة القانون)	
Module Code	ESL105	
Degree	**Technical Diploma** / **Bachler** **High Diploma** **Master** **PhD**	
Semester	**1**	
Qualification	**PHD LAW**	
Scientific Title	**Assistant professors**	
ECTS (Credits)	**8**	
Module type	**Prerequisite** **Core** ı **Assist.**	
Weekly hours	**5**	
Weekly hours (Theory)	**(2)hr Class**	**(175)Total hrs Workload**
Weekly hours (Practical)	**(2)hr Class**	**( )Total hrs Workload**
Number of Weeks	**12**	
Lecturer (Theory)	**Kawa yaseen salim**	
E-Mail& Mobile NO.	**kawa.salim@epu.edu.iq**	
Lecturer (Practical)	**Kawa yaseen salim**	
E-Mail & Mobile NO.	**kawa.salim@epu.edu.iq 07504826797**	
Websites	**https://epu.edu.iq/**	

Course Book

Course Description	ناوەروكی كشتی كورس ئـەم كۆرسـە گرنگـە بـۆ شـارەزای بـونی قوتابیـان بەحوكمـە گشـتییەكانی یاسـاو رۆشنبیر كردنیان و بەشیكی تەشریع وەك هەلوەشاندنەوەی و چوارچیوەی تەشریع روون دەكریتەوە ، و بابەتی تویێری یاساو تـوێری مـاف، و هەلسوكەوتە یاسایەكان بـە پـوختی شـیدەكریتەوە، وەئەمـەش سـوودی هەیـە بـۆ ئامـادەكرنی پـارێزەران وكادیرانی ناوەندی لەبواری یاساییدا بۆ كاركردن لە دامودەزگای دەوڵەت. هـەروەها زانـین وتێگەیشـتنی ئـەم كۆرسـە ڕۆڵـی هەیـە بـۆ دابـین كردنـی هـەلی كـار لەبواری: 1- كاری پارێزەری، چونكە ئەم یاسایە پەیوەندییـەكی پتـەوی هەیـە لەگـەڵ هـەموو یاساكان. 2- دامەزراندن لەهەموو بەڕێوەبەرایەتی ودامودەزگایەكی حكومی وتایبەت، چونكە هەموو دامودەزگایەك هۆبەی یاسایی هەیە وەفێربوونی دەروازەیەك بۆ خوێندنی یاسا شارەزات دەكات وات لێدەكات ببیتە كەسێكی شیاو بۆ بەڕێوەبردنی هۆبەی یاسایی لەم دامودەزگایانە.
Course objectives	ئامانجە كانی كورس 1- هەوڵـدەدەم لەڕێگـەی ئـەم كۆرسـەوە قوتابیـەكان فێـری بنـەماكانی فیربـوونی یاسابكەم بەهەمووسەرچاوەكانی ولقەكانی. 2- پێدانی زانیـاری دەربـارەی سەرچاوەكانی یاسا لەهـەرێمی كوردسـتانی عیراق، وەچـۆنیتی پراكتیزەكردنـی ئـەم یاسـایانە لـەژیانی هـەرتاكێك لەكۆمـەڵگا وژیـانی فەرمانبەران لە دادگاكان. 3- ڕۆشنبیر كردنی قوتابیان بە سیستـەمی دادوەری هـەرێمی كوردسـتانی عێڕاق و ڕۆڵی دادگاكان لە چارەسەر كردنی كێشەكانی ناو كۆمەڵگا. 4- شارەزبوونی قوتابیان بە پرۆسەی دەرچواندنی یاسا لە پەرلەمانی كوردستان هەر لەیەكەم قۆناغیەوە كە بریتیە لە پێشنیاركردنی پرۆژەی یاسا و پاشان خوێندنەوەی یەكەم و دووەم و دەنگدان لەسەری و ڕەوانەكردنی بۆ سەرۆكایەتی هەرێم هەتاوەكو واژووی لەسەربكریت، هەروەها چونیتی هەلوەشەندناوەی تەشریع و باس كردنی سەرچاوەیەكی تری گرنگ ئەویش عورف ، پاش ئەوە شارەزابوونی

	قوتابیان لەسەر تیوری ماف و رەگەز و رایەلەکانی، و هەلسوکەوتە یاسایاکانیش روون دەکریتەوەو پیی ئاشنا دەبن.
Student's obligation	هەتاوەکو قوتابی بگات بەو ئامانجانەی باسمان کردووە و بتوانێت باشترین سوود لەم وانەیە وەربگرێت ئەوا پێویستە ئەم ئەرکانە لە ئەستۆ بگرێت: 1- ئامادەبوونی بەردەوامی قوتابی لە ناو هۆڵی خوێندن و غیاب نەبوونی لە وانەکە، هەروەها ئامادەبوونی لە تاقیکردنەوەکان. 2- هەڵبژاردنی بابەتەکانی ئەم یاسایە وەکو بابەتی توێژینەوەی دەرچوون هەتاوەکو ئاشنا بێت بە زۆرترین سەرچاوە و بە قوڵی ئەم بابەتانە بخوێنێت. ئە نجام گەیاندنی ئەو ئەرکانەی کە مامۆستای وانە بە قوتابی دەیسپێریت لەوانەش خوێندنی رۆژانە (تحضير يومي).توێژینەوەو نووسینی راپۆرت و سمینار پێشکەش کردن...
Required Learning Materials	24% Mid Term (Theory and practical) 4% Quiz 32% Assignment (report, paper, homework, seminar..) 20% final practical 20% final theory

Evaluation

Task		Weight (Marks)	Due Week	Relevant Learning Outcome
Paper Review				
Assignments	Homework	16		%16
	Class Activity	2		%2
	Report	4		%4
	Seminar	10		%10
	Essay			
	Project			
Quiz		4		%4
Lab.				
Midterm Exam		24		%24
Final Exam		40		%40
Total		100		%100

Specific learning outcome:	قوتابی لە کۆتایی ئەم سمستەری سییە م ئاشنا دەبێت بە : دەر ئەنجا مە کانی فیربوون:

	1- - قوتابی ئەوەی بۆ دەرئەنجام دەبێت کەیاساچییە وەجیاوازی چییە لەنێوان ڕێسای یاسایی وڕێساکانی تر وەکو ڕێسای ئاینو دادپەروەری وڕەوشت. 2- قوتابی زانیاریەکی تەواوی دەستدەکەویٚ دەربارەی جۆرەکانی یاساو لقەکانی وخسڵەتەکانی ڕێسای یاسایی وسەرچاوەکانی یاسای کوردستانی. 3- کادیرانی ناوەندی خاوەن بڕوانامەی دبلۆم لەیاسا ئامادەدەبێت لەبواری یاسای دادبینی شارستانی بۆکارکردن لە دامودەزگای دەوڵەت، وچۆنێتی جێبەجیٚ کردنی ئەم یاسایانە لەسەر قەرزارو حوکم لەسەردراو ... هتد. 4- قوتابی ئاشنا دەبێت بە چۆنیەتی دەرچوواندنی یاسا لە پەرلەمانی کوردستان و هەروەها ڕۆڵی داب و نەریت لە ژیانی یاسایی عێراقی و کوردستانی. - 5- هەروەها قوتابی فێری پێناسەی ماف دەبێت و هەروەها سەرچاوەکانی ماف و جۆرەکانی ماف و جۆنییەتی بەدەست هێنانی.
Course References:	1- عبدالباقي البكري وزهيرالبشير، المدخل لدراسة القانون، شركة العاتك لصناعة الكتاب، القاهرة، 1989. • سەرچاوەی سوودبەخش: 1 - د. غالب علي الداودي، المدخل الى علم القانون، ط7،دار الوائل للنشر،عمان، 2004. • گۆڤار و ریڤیوو (ئینتەرنێت): 1- گۆڤارەکانی وەقائعی کوردستان کە یاساکانی پەرلەمانی کوردستان تیایدا بلاٚودەکرێتەوە.

Course topics (Theory)	Week	Learning Outcome
چوارچێوەی جێبەجیٚ کردنی تەشریع – هەلوەشاندنەوەی تەشریع	یەکەم	
داب (العرف) - لایەنە باشە و خراپەکانی داب و جۆرەکانی و پێگەی داب	دووەم	
سەرچاوە شیکارییەکان یان نافەرمییەکان (المصادر التفسيريه او غير الرسميه) -	سییەم	

دادگا		
بیر و ڕای زانایانی یاسا (یاساناسی) یاخود (الفقه)	**چوارەم**	
بەشەکانی یاسا (اقسام القانون) – یاسای تایبەت – یاسای گشتی	**پێنجەم**	
لقەکانی یاسای گشتی	**شەشەم**	
لقەکانی یاسای تایبەت	**حەوتەم**	
سیستەمی گشتی (النظام العام)	**هەشتەم**	
ئادابی گشتی (الآداب العامە)	**نۆیەم**	
تیۆری ماف – نظرية الحق **پێناسەو تیۆرەکانی ماف**	**دەیەم**	
سەرچاوەکانی ماف (مصادر الحق)	**یازدە**	
هەڵسوکەوتە یاساییەکان (التصرفات القانونیە)	**دوازد ە**	
Practical Topics	**Week**	**Learning Outcome**

Questions Example Design

پ**1**: ئەم دەستەواژانەی خوارەوە بە ووشەی راست یان هەلە بەرامبەریان دابنی هەلەکانیش راست بکەرەوە؟.(ضع بصح او خطاء ثم صحح العبارات الخاطئة).   (12 نمره)

1– مافی عەینی بریتییە لە دەسەلاتێکی ناڕاستەوخۆی کەسێکی دیاری کراو لەسەر شتێکی دیاری کراو.(حق عيني سلطة غيرمباشرةلشخص على شئ معين).

2– وە دەبێت کەسەکانی ماف لێهاتوییان هەبێت بۆ مافدار بوون بەم مافە وە توانای لە ئەستۆ گرتنیان هەبێت.(يجب ان يكون لاشخاص حق لكتساب حقوق وتحمل الالتزام)

3– پەیوەندی یاسایی وەکو ڕەگەزێکی سەرەکی ماف یەك جۆر پەیوەندی دەگرێتەوە.(رابطة القانونية كعنصر جوهري لحق يشمل نوع واحد من علاقة).

4– هەندێ لە زانایان نکۆڵیان لە بوونی یاسایی ماف کردووە لەو زانایانەش یاساناسی فەرەنسی(دیجی).(بعض من فقهاء ينكر وجودقانوني لحق منهم فقية فرنسي(ديجي).

ب**2**/ئەم بوشاییانەی خوارەوە بە ووشەی گونجاو پربکەرەوە: (املاء الفراغات الاتية بكلمات مناسبة).(10 نمرة)

1- جۆرەکانی مافی کەسیەتی بریتیە لە (انواع حق الشخصي) ....و.................و.................

2- ڕایەڵەکانی گرێبەست (اركان العقد).................و...............و........................

3- هەڵسوکەوتی یاسایی دوولایەنە(التصرف القانونى من تلاقى الارادتين).................

4- ماف دوو سەرچاوەی سەرەکی هەیە کە بریتین لە (الحق له مصدرين اساسيين) ....و.............

5- .... **بریتییە لە پەیوەندیەکی یاساییە لە نێوان دوو کەس، خاوەن قەرز و قەرزار.(عباره عن رابطة** قانونية مابين شخصين الدائن والمدين).

پ**3**: **پیناسەی ئەستۆی دارایی (عرف الذمة المالية و ماهي خصائصة و اهميته) بکە و خەسڵەتی ئەستۆی دارایی و گرینگی ئەستۆی دارایی‌روونبکەرەوە؟.**   **(18 نمره)**

پ4/ ماناى داب و دياريكردنى ڕايەڵەكانى ديارى بكە.

پ5/ ڕايەڵەكانى ماف جين بيان ژمێرەو باسيان بكە.

وەلامى ب1/

1- هةلةية

2- راستة

3- هةلةية

4- راستة

وەلامى پ2/

1- جۆرەكانى مافى كەسيەتى بريتيە لەئەركى پێدانى شتێك.و ئەركى ئەنجام دانى كارێك وئەركى ئەنجام نەدانى كارێك.

2- ڕايەڵەكانى گرێبەست (اركان العقد)(الرضا المحل السبب)(رەزامەندى وهو وبيكه).

3- هەڵسوكەوتى ياسايى دوولايەنە (گرێبەست)،(العقد).

4- ماف دوو سەرچاوەى سەرەكى هەيە كە بريتين لە: ڕووداوە ياساييەكان و هەڵسوكەوتە ياساييەكان.

5- مافى كەسى بريتييە لە پەيوەنديەكى ياساييە لە نێوان دوو كەس، خاوەن قەرز و قەرزار.

وەلامى پ3/

پيناسەى ئەستۆى دارايى (الذمة المالية) ؟

– بريتيە لە كۆى مافەكان و پابەندبونەكانى كەسێك لە ئێستا و داهاتوودا.

پ/ خەسڵەتى ئەستۆى دارايى جين؟

– خەسڵەتەکان ئەمانەی لای خوارەوەن:

ـ ئەستۆی دارایی بۆ کەسی یاسایی بڕیار دەدرێت ئەگەر سروشتی بێت یان نابەرجەستەیی ئەو کەسەی لێهاتووی هەیە بەپێی یاسا.

ـ ئەستۆی دارایی تایبەتە بە یەك کەس نابێت چەند کەسێك یەك ئەستۆی داراییان هەبێت.

پ/ گرینگی ئەستۆی دارایی جیە؟

– گرینگی ئەستۆی دارایی ئەوەیە کە گرێنتیەکی گشتییە بۆ خاوەن قەرزەکانی قەرزار.

وەلامی پ4:

مەبەست لە داب ئەوەیە کە: خەڵك بەردەوام بن لەسەر ئەنجامدانی هەڵسوکەوتێکی دیاریکراو کە پەیوەنداره بە لایەنێك لە لایەنەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی، ئەم ئەنجامدانەش ڕێسایەکی لێ پەیدا دەبێت وە هەستێك لەلایەنی خەڵکەوە دروست دەبێ کە ئەم ڕێسایە ناچارکەرە وەپێویستە لێی لانەدەن.

یەکەم: ڕایەڵی بەرجەستەیی (الرکن المادی):

- **مەبەست لەم ڕایەڵە ئەوەیە بەردەوام بوونی خەڵك لەسەر هەڵسوکەوتێکی دیاریکراو بۆ ڕێکخستنی پەیوەندیەك، وە ئەم ڕایەڵەش پێویستە ئەم مەرجانەی لای خوارەوەی تێدابێ:**
- 1- **دەبێ عورفەکە (دابەکە) پەیوەندداربێ بە پەیوندەیە یاساییەکان لە نێوان کەسەکان لە کۆمەڵگا وە لە نێوەندی مامەڵەکاندا بێت.**
- 2- **دەبێ عورف گشتی بێ نەك تایبەت بە کەسێکی دیاریکراو.**
- 3- **دەبێ عورف کۆن بێ واتە کاتێکی زۆری بەسەردا تێپەر بووبێت، وە خەڵك بەردەوام بن لەسەری بە درێژایی ئەم ماوەیە.**
- 4- **بەردەوام بوونی خەڵکیش لەسەر عورفەکە دەبێ بە شێوەیەکی بەردەوام بێت بێ پچڕان.**
- 5- **دەبێ عورفەکە لە نێوان خەڵك ناسراو و زاندراوبێت.**
- 6- **نابێ عورفەکە سەرپێچی و دژ بێت لەگەڵ بەندێکی تشریعی فەرمان پێکراو.**
- 7- **نابێ عورفەکە سەرپێچی و دژ بێت لەگەڵ ئاداب و سیستەمی گشتی.**
- **دووەم: ڕایەڵی نابەرجەستەیی (الرکن المعنوی):**
- **بریتیە لە ڕایەڵی ناچارکەری لە دابدا (عرف) کە هەستێك لەلای خەڵك دروست بکات کە لەسەر ئەم دابە بڕۆن وە لێی لانەدەن ئەگینا تووشی سزا دەبنەوە.**

وەلاّمی پ5:

- **1- کەسەکانی ماف (اشخاص الحق):**
- هەر مافێك هەبێت دەبێ بگەڕێتەوە بۆ خاوەنەکی، وە خاوەنی مافیش لە هەمان کاتدا ئەرکی لەسەر شانە، وە دەبێت کەسەکانی ماف لێهاتوییان هەبێت بۆ مافدار بوون بەم مافە وە توانای لە ئەستۆ گرتنیان هەبێت.
- وە کەسیش لە یاسا تەنها کەسی سروشتی ناگرێتەوە بەڵکو کەسی نابەرجەستەیی (الشخص المعنوی)ش دەگرێتەوە کە بریتییە لە کۆمەڵێك لە تاك و کۆمەڵێك لە ماڵ، دروست دەبێت بۆ پێویستییەکی کردەیی، بۆیە کەسەکانی ماف کەسی سروشتی و کەسی نابەرجەستەیی دەگرێتەوە.
- **2- بابەتی ماف (محل الحق)**
- مافە داراییەکان مافی عەینین یان مافی کەسین:
- **پ/ مانای مافی عەینی (الحق العینی) چییە؟**
- وەڵام: مافی عەینی بریتییە لە دەسەڵاتێکی ڕاستەوخۆی کەسێکی دیاری کراو لەسەر شتێکی دیاری کراو، وە ئەم شتە پێگە و بابەتی مافەکەیە، وە ئەم شتانە دابەش دەکرێن بۆ چەند بەشێك:
- 1- ئەو شتانەی کە لە تواناد‌ا نین لە ناوبچن یان ئەو شتانەی کەلە تواناد‌ا هەن لە ناوبچن.
- 2- شتی هاوشێوە و شتی نا هاوشێوە.
- 3- شتی نەگوێزراوە و شتی گوێزراوە.

مامۆستای بابەت

پ.ی.د.کاوە یاسین سلیم

Extra notes:

External Evaluator

یحتوي كورس كتالوك هذا على جميع المكونات الضرورية ابتداء ا من العنوان و عدد الساعات و عدد الكريديتات

مع الاميل الجامعي لمدرس المادة وكذلك على كافة المعلومات التي يمكن للطلاب استخدامها كدليل خلال الفصل الدراسي. كما يتضمن الكورس كتالوك على عناصر مهمة مثل الأهداف ونتائج التعلم للوحدة. كما قام المحاضر بتضمين بعض نماذج الاسئلة و الاجوبة النموذجية التي يمكن أن تفيد الطلاب وتعمل كدليل لهم لفترة المراجعة الخاصة بهم. كما تضمن كتاب الدورة التدريبية بعض المراجع التي يمكن للطلاب الرجوع إليها إذا كانوا مهتمين باستكشاف الدراسات بشكل أكبر. للأسباب المذكورة، أؤكد أن كتاب الدورة هذا يفي بمتطلبات ضمان الجودة وأوصي بأن يكون لدى الطلاب نسخة حتى يتمكنوا من الرجوع إليها طوال الفصل الدراسي.

Assistant professor

Dr. Abdullah Omar Yassen

PhD in International Law Erbil College of Technical Administration Erbil Polytechnic University